

COLLECTION DE L'INSTITUT FRANÇAIS D'ATHÈNES

ΟΧΤΩ ΔΟΚΙΜΙΑ
ΤΟΥ

MONTAIGNE

ΓΑΛΛΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

ΜΕ ΠΡΟΛΟΓΟ
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
ΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΤΟΥ
ΚΛΕΩΝΟΣ ΠΑΡΑΣΧΟΥ

ΑΘΗΝΑ

1957

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΑΘΗΝΑ 2006

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ

ΟΧΤΩ ΔΟΚΙΜΙΑ
ΤΟΥ
MONTAIGNE

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

Ο Υ Τ Ω Δ Ο Κ Ι Μ Ι Α
Τ Ο Υ
MONTAIGNE

Γ Α Λ Λ Ι Κ Ο Κ Ε Ι Μ Ε Ν Ο

● Μ Ε Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο ●
● Μ Ε Τ Α Φ Ρ Α Σ Η ●
Κ Α Ι Σ Η Μ Ε Ι Ω Σ Ε Ι Σ Τ Ο Υ
Κ Λ Ε Ω Ν Ο Σ Π Α Ρ Α Σ Χ Ο Υ

ΑΘΗΝΑ
1957

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ

**ΣΤΟ ΘΕΙΟ ΜΟΥ
ΔΗΜΗΤΡΙΟ ΔΙΟΝΥΣΙΑΔΗ
ΠΟΥ ΗΤΑΝ ΤΟ ΠΑΘΟΣ ΤΟΥ
Ο ΜΟΝΤΑΙΓΝΕ**

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

Δέν είναι μόνο βαθιά εὐχαρίστηση, είναι καὶ χρέος μου στὴν προμετωπίδα τοῦ βιβλίου μου τούτου νὰ χαράξω τὸ ὄνομα τοῦ θεῖου μου Δημητρίου Διονυσιάδη. Ἡ ἀγάπη μου γιὰ τὸν Montaigne σίγουρα θὰ χρωστᾶ κάτι στὸ δικό του τὸ πάθος γιὰ τὸ συγγραφέα τῶν *Δοκιμίων*. Παιδί, ἔφηβος, ἄκουσα τόσες φορές τὸ θεῖο μου Δημήτριο, ποὺ κατοίκησε χρόνια στὸ σπίτι μας, νὰ μιλάει γιὰ τὸν Montaigne! Τὰ εἶχε διαβάσει καὶ ξαναδιαβάσει τὰ *Essais*, τὰ διάβαζε ὀλοένα. Μέσα στὰ τρία-τέσσερα βιβλία (Πλούταρχος, Michelet, Fustel de Coulanges) ποὺ βρίσκονταν πάνω σ' ἓνα τραπεζάκι, δίπλα στὸ κρεβάτι του, ἦταν πάντα καὶ ὁ Montaigne. Τὸν ἔπαιρνε καὶ στὸ γραφεῖο του — ἦταν ἔμπορος — κάποτε, καὶ ὅταν «φόρτωνε» ἀκόμα, τὸν εἶχε στὴν τσέπη του, καὶ τὸν ἔβγαζε κάθε τόσο καὶ ἔριχνε στὸ ἀγαπημένο βιβλιαράκι λίγες ματιές. Εἶχε ποτιστεῖ μὲ τὸ μεδούλι τῶν *Δοκιμίων*, μιὰ φορά τὸν εἶδα καθισμένο μπρὸς στὸ γραφεῖο του νὰ ἐπιχειρεῖ νὰ μεταφράσει κάτι ἀπὸ τὰ *Essais*.

Τώρα, νὰ ποὺ ἐγὼ πραγματοποιῶ, ὕστερα ἀπὸ τόσα χρόνια, τὴ δειλὴ του ἐκείνη ἀπόπειρα, ὅπου δέν ὑπῆρχε ἡ παραμικρὴ φιλολογικὴ πρόθεση, ἀλλὰ μόνο ἀγάπη. Θὰ ἔπρεπε νὰ τὴν πραγματοποιοῦσα μεστότερα, θὰ ἔπρεπε νὰ μετάφραζα ἴσως ὅλα τὰ *Essais*. Δέν ξέρω ὅμως ἂν θὰ τὸ μπορούσα καὶ ἂν θὰ εἶχα τὸ χρειζόμενο καιρὸ καὶ τὴ δύναμη νὰ ὑποβληθῶ σὲ τέτοιο μόχθο. Καὶ γιὰ τὸ λίγο ὥστόσο ποὺ ἔκανα, δέν εἶναι μικρὴ ἡ ὀφειλὴ μου στὸ θεῖο μου. Ὅταν τὸν ἄκουγα νὰ λέει στὸν πατέρα μου, σ' ἐμένα, σὲ ἄλλους, φράσεις, σκέψεις, καμιὰ ἀπὸ τὶς ἱστοριοῦλες ἐκείνες μὲ τὶς ὁποῖες εἶναι κατάσπαρτα τὰ *Essais*, δέν ξέρω πῶς τὰ δέχονταν καὶ τί ἰδιαίτερο ξυπνοῦσαν στὴ νεανικὴ μου ψυχὴ, μ' εὐχαριστοῦσαν ὅμως καὶ τ' ἄκουγα μὲ προσοχὴ, γιατί τ' ἄλεγε καὶ γιατί εὐχαριστοῦσαν τὸ θεῖο μου Δημήτριο. Ποιὸς ξέρει τότε τί μυστικοὶ σπόροι ἔπεφταν μέσα μου! Παραπάνω ἀπὸ εἴκοσι πέντε χρόνια πέρασαν ὡς ποὺ νὰ δώσουν οἱ σπόροι ἐκεῖνοι καρπὸ, γιατί μόλις γύρω στὰ σαράντα «ἀνακάλυψα» τὸν Montaigne. Ὁ σπόρος ὅμως εἶχε ριχτεῖ. Καὶ γιὰ κείνη τὴ μακρινή, τόσο δυνατὴ σου σπορά, δέξου, σκιά ἀγαπημένη, νὰ χαράξω ἐδῶ τ' ὄνομά σου!

Για τὴ μετάφραση καὶ τῶν ὀχτῶ δοκιμίων — ἰδίως τῶν τριῶν πιὸ μεγάλων — πολῦτιμος παραστάτης μου στάθηκε, σὲ ὅ,τι ἀφορᾷ τὶς συντακτικὲς δυσκολίες καὶ τὸ νόημα μερικῶν λέξεων, ὁ ὑποδιευθυντὴς τοῦ Γαλλικοῦ Ἰνστιτούτου Ἀθηνῶν, φίλος καὶ μελετητὴς θερμὸς τῆς λογοτεχνίας μας καὶ τέλειος γνώστης τῆς γλώσσας μας, κ. Roger Millieux. Ὁ κ. Millieux εἶχε τὴν εὐγενικὴ καλοσύνη νὰ ἐλέγξει, φράση πρὸς φράση, ὅλο σχεδὸν τὸ τόσο λιγοστό, ὅταν τὸ συγκρίνεις μὲ τὸ πλάτος τῶν *Essais*, κείμενό μου. Στενώτερη συνεργασία θὰ ἔδινε ἀσφαλῶς μεστότερο καρπὸ, ἴσως μάλιστα μιὰ τέτοια συνεργασία Ἕλληνα μὲ γάλλο λογοτέχνη — ποὺ κατέχει στὴν ἐντέλεια τὰ ἑλληνικὰ — νὰ εἶναι ἀπαραίτητη προκειμένου νὰ μεταφραστεῖ συγγραφέας ὅπως ὁ Montaigne. Ὑπάρχουν ἀποχρώσεις λεκτικὲς καὶ συντακτικὲς ἰδιοτυπίες στὸν ὀλοζώντανο ἀλλὰ καὶ τριακοσιοχρονίτη αὐτὸν συγγραφέα, ποὺ μὲ τὴ βοήθεια κανενὸς λεξικοῦ δὲ μπορεῖ νὰ τὶς ξεδιαλύνει ἓνας ξένος. Μπορεῖ νὰ τὶς ξεδιαλύνει μονάχα ἓνας γάλλος φιλόλογος, ποὺ τυχαίνει νὰ εἶναι καὶ λογοτέχνης καὶ γνώστης τῆς γλώσσας τοῦ μεταφραστῆ, ὅπως ὁ κ. Millieux. Ὁ ἐξαίρετος λοιπὸν φίλος καὶ τόσο καλοπροαίρετος συνεργάτης μου ἄς δεχτεῖ καὶ δημόσια ἐδῶ τὶς θερμότερες εὐχαριστίες μου.